

Bojová připravenost ozbrojených sil vzhledem ke vzrůstající palebné síle bojových prostředků (raketových zbraní) a význam opatření zabezpečujících vojska před překvapivým napadením nepřítele.

Plukovník Jan Voštera

Autor na základě vyhodnocení sil a prostředků NATO na středoevropském válčisti rozebírá některé otázky operační a bojové připravenosti ozbrojených sil. Zaměřuje se na — operační přípravu státního území, — bojovou pohotovost a zaujetí prostorů rozptylu, — operační soustředění a rozvinutí sil státu.

Vzrůstající palebná síla bojových prostředků, zvláště raketových jaderných zbraní, vyžaduje od ozbrojených sil státu vysokou bojovou pohotovost projevující se v okamžité bojové připravenosti odrazit jakýkoliv úder nepřítele a přejít ihned k aktivní činnosti, odpovídající vedení operací v soudobých podmínkách počátečního období války. K tomu, aby maximum sil a prostředků bylo s to přejít k aktivní činnosti, je třeba zabezpečit živou sílu i techniku před účinky hromadného a překvapivého napadení nepřítele.

V tomto článku bych chtěl, vycházející z vyhodnocení současného stavu a možného zámyslu našeho nepřítele a v něm zvláště ze zámyslu použití raketových zbraní, obrátit pozornost našeho důstojnického sboru zabývajícího se otázkami operačního umění na některé ne právě běžné otázky. Mám na mysli otázky související s operační přípravou státního území, s problematikou bojové pohotovosti a rozptylu sil a prostředků v našich podmínkách a s operačním soustředěním a rozvinutím ozbrojených sil státu.

Chci tím současně ukázat, že kromě běžných otázek operačního umění, řešených pravidelně v teoretických pracích, je řada takových, které jsou podstatně méně podrobovány teoretickému rozboru, jejichž význam je však pro komplexní vyřešení problémů počátečního období války ve vztahu k dané tématice velmi důležitý a musí najít odraz v praktickém uplatňování v průběhu bojové a politické přípravy našich vojsk již v míru.

V článku jsou některé nové úvahy, které potřebují v mnohém hlubšího zpracování; k tomu však mají dát právě podnět.

Přecházím k první části článku, mající vztah k současnému stavu a zámyslu našeho protivníka a sice v širším rámci než se dotýká bezprostředně ČSSR, aby byla vyjádřena celková jeho koncepce na středoevropském válčisti.

Pozemní síly NATO na středoevropském válčisti představují v současné době hodnotu asi 30 divizí s počtem kolem 7000 tanků a více než 6000 děl a minometů.

Prostředky atomového napadení pozemních sil mají asi: 40 samostatných útvarů a 10 divizních jednotek. Celkem mají tyto prostředky přes 280 hlavních a odpalovacích zařízení.

Vojenské vzdušné síly mají okolo 6000 bojových a dopravních letounů. Z celkového počtu bojových letounů je asi 800 nadzvukových a 2400 nosičů atomových

pum. Pro úplnost představy možností ozbrojených sil NATO na střeoevropském válčišti je třeba uvést ještě strategické prostředky vzdušného napadení, které představují asi 250 středních bombardovacích letounů a 20 letek balistických řízených střel středního dosahu s celkovým počtem 60 odpalovacích zařízení.

Z ozbrojených sil NATO jsou ozbrojené síly USA v evropském prostoru na plných počtech osob i bojové techniky, a zbraněmi hromadného ničení jsou zabezpečeny nejlépe.

Významnou úlohu v plánech velení NATO hraje rovněž plán výstavby západoněmecké armády.

Také zde je hlavní úsilí zaměřeno na výstavbu raketových zbraní s atomovou náloží, z nichž má být do r. 1963 postaveno na 20 oddílů s celkovým počtem asi 240 odpalovacích zařízení a 72 hlavních, čili více, než mají v současné době pozemní síly NATO na střeoevropském válčišti (280 hlavních a odpalovacích zařízení). Tolik k současnému stavu sil NATO.

Z úvah západních vojenských teoretiků a politických osobností je jednoznačně zřejmé, že se rozhodující úloha při realizaci pravděpodobného zámyslu velení NATO na střeoevropském válčišti přikládá překvapivému a masovému použití atomových a raketových zbraní, které mají řešit výsledek počátečního období války a rozhodně ovlivnit válku vůbec. Z řady ukazatelů, projevujících se v teoretických úvahách západních teoretiků, může válka začít neočekávaným útokem nepřítele bez jakéhokoliv období ohrožení, nebo po velmi krátkém období ohrožení, nebo konečně po delším nebo kratším období ohrožení.

Z těchto několika skutečností vyplývajících ze stávající situace vojsk NATO na střeoevropském válčišti a z pravděpodobných zámyslů jejich použití, je možno vyvodit tyto závěry:

- budoucí válka, bude-li agresory rozpoutána, začne použitím velkého množství ZHN, zvláště raketových jaderných zbraní
- válka nebude vyhlášována, ale naopak začne se snahou dosáhnout co největšího překvapení. Činnost vojsk v operacích počátečního období války bude zabezpečena značnými leteckými silami
- v rámci překvapivého počátečního úderu budou vedeny první operace těmi vojsky, které se na bojišti nacházejí, bez domobilizování (doplnění)
- na obou stranách půjde v zásadě o to „vyhrát čas“ a ujmout se strategické i operační iniciativy.

Z provedených závěrů, z vyhodnocení ozbrojených sil NATO a pravděpodobných zámyslů zahájení agrese proti zemím tábora socialismu vyplývá nutnost vysokého stupně bojové připravenosti našich ozbrojených sil. Rychle vzrůstající palebná síla bojových prostředků (raketových jaderných zbraní) tento požadavek ještě zdůrazňuje.

Za těchto podmínek je zákonitým požadavkem udržovat raketová vojska, vojska PVOS, letectvo i pozemní vojska pohraničních svazků a svazů na vysokém stupni bojové a operační pohotovosti, způsobilá v každém okamžiku odrazit nenadálý útok nepřítele, pohotová účastnit se okamžitého a mocného úderu se současným provedením prvních operací.

Jak toho dosáhnout, aby naše ozbrojené síly odpovídaly těmto soudobým po-

žadavkům vedení operace a boje, zvláště v počátečním období války, to jest aby nejen dovedly včas odrazit agresivní úder vojsk NATO, ale aby současně byly připraveny řešit úkol vysoce aktivně s využitím nejmodernější bojové techniky ve vysokých tempích při maximálních rychlostech na samostatných operačních i taktických směrech, využívající široce manévru všeho druhu – to vše je zakotveno v hlavních dokumentech KSČ, řešících otázky vojenské politiky strany a v hlavních dokumentech velení armády.

Je samozřejmé, že ustanovení těchto hlavních dokumentů je třeba tvůrčím způsobem rozvíjet jak v teorii, tak i v praxi. A skutečně tomu tak na stránkách našich odborných vojenských časopisů i na cvičištích je.

Já se budu dále zabývat v tomto článku řešením (ne vyřešením) jen **některých hlavních otázek** operační a bojové připravenosti k válce v soudobých podmínkách a to:

- operační přípravou státního území
- bojovou pohotovostí vojsk ČSLA a zaujetím prostorů rozptylu
- operačním soustředěním a rozvinutím ozbrojených sil státu a v této souvislosti i otázkami krytu.

Všechny uvedené otázky chci rozebrat z hlediska jejich významu pro zabezpečení vojsk před překvapivým napadením nepřítele, poněvadž prvek překvapení dosahovaný použitím raketových a atomových prostředků vtiskuje těmto otázkám a jejich vyřešení velký význam v soudobých podmínkách.

1. Otázky operační přípravy státního území

Operační příprava státního území má význam zvláště pro uskutečňování některých konkrétních úkolů bojové pohotovosti a to pro značné omezení i vyloučení následků překvapivého napadení.

Příprava území usnadňuje plánovanou i neplánovanou činnost vojsk a vytváří předpoklady pro rychlé reagování na činnost nepřítele, umožňuje využít všech teritoriálních zdrojů k rychlému vítězství nad nepřítelem. V našich podmínkách vytváří i výhodné podmínky pro součinnost armád Varšavské smlouvy a pro hospodářskou spolupráci celého tábora socialismu.

Význam operační přípravy území není možno vidět pouze v materiálních opatřeních. Operační příprava území přímo vychází z úspěchů našich dlouhodobých hospodářských plánů, je podmíněna morálně politickou jednotou našeho lidu a má zpětný vliv na posilování vědomí vlastní síly a neporazitelnosti socialismu.

Jako veškerá činnost v armádě, tak i tato opatření sloužící posilování obranyschopnosti státu jsou přímo řízena a koordinována v celostátním měřítku i v mezinárodních vztazích naší komunistickou stranou.

Mezi nejdůležitější opatření operační přípravy státního území patří především zabezpečení manévru vojsk a jejich speciálních prostředků na teritoriu. K tomuto účelu jsou upravovány všechny potřebné komunikační sítě (silnice, železnice, letiště, vodní doprava, doprava pohonných hmot apod.).

Pro zajištění zásobování vojsk jsou zřízeny a vhodně dislokovány příslušné

sklady, přičemž je zvláště důležité zajištění jejich manévru, doplňování nebo zajištění přímé dodávky materiálu z výroby vojskům. Velký význam pro zásobování vojsk pohonnými hmotami má budovaný ropovod a jeho připojení na systém SSSR.

Rozhodující význam pro nepřetržité řízení bojové činnosti a velení má mírová příprava různých spojovacích prostředků a zařízení odolných proti účinkům ZHN.

Mimo uvedené příklady může příprava válčiště obsahovat i speciálnější úkoly týkající se zabezpečení štábů, důležitých zbraní, terénních úprav v předpokládaném prostoru aktivní činnosti vojsk, protivýsadkové obrany, maskování apod.

Neméně důležitá jsou rovněž opatření zabezpečující obyvatelstvo na celém území před účinky zbraní nepřítele.

Všechna uvedená a další obdobná opatření jsou řízena a připravována tak, aby splnila předpokládaný úkol i při maximální činnosti nepřítele a jeho raketrových jaderných zbraní.

Při povrchním pohledu na uvedené druhy operační přípravy státního území by se mohlo zdát, že se kvalitativně neliší od podobných opatření, která intenzivně připravují naši nepřátelé v kapitalistickém táboře.

Operační příprava státního území v kapitalistických státech však slouží výlučně přípravě agresivní války, je namířena proti našemu táboru míru a zároveň zvyšuje vykořisťování pracujících. Technickým provedením, dislokací a možnostmi jinouúčelového využití slouží pouze vojenským účelům a je tak v přímém rozporu s mírovým životem a zvyšováním životní úrovně lidu.

Naproti tomu naše operační příprava území vychází z úspěchů našich hospodářských plánů a svými konkrétními opatřeními plně odpovídá i potřebám mírového života našeho lidu. Tak např. úpravy komunikační sítě zlepšují mírový provoz — rychlost, bezpečnost, odstraňují rušení místního provozu dálkovou dopravou apod. Naftovod plně slouží potřebám našeho hospodářství a předvídá i jeho neustálý prudký rozvoj. Většina prováděných opatření buď bezprostředně nebo v nejbližší budoucnosti přispívá rozvoji našeho národního hospodářství a je s ním v plném souladu.

Tím operační příprava státního území přímo i nepřímo přispívá k utužení morálně politické jednoty našeho lidu, posiluje jeho vědomí bezpečnosti a víry v konečné vítězství socialismu nad kapitalismem.

Jak z uvedeného vyplývá, není operační příprava státního území pouze věcí ozbrojených sil a speciálních odborů ministerstev, ale všeho našeho lidu.

V naší současnosti dochází k naplnění Gottwaldových slov, že skutečná obrana země je obrana lidová, její síla tkví v síle ozbrojeného lidu. Bylo by proto nesprávné, kdyby příslušníci armády vystupovali jako jediní organizátoři přípravy území, neboť její účinnost je právě v tom, že za ni nedílně odpovídají všechny výrobní i správní rezorty a že ji dovedně slaďují s aktuálními požadavky mírového života. Příslušníci armády musí dbát o to, aby ve smyslu usnesení nejvyšších státních orgánů ze svého odborně vojenského hlediska nezanedbali žádné i zdánlivě nejdrobnější opatření a aby v těsné součinnosti s výrobními sektory stanovili správné proporce a lhůty provádění úkolů operační přípravy státního území, odpovídající marxisticko-leninskému rozboru situace.

Význam operační přípravy státního území pro zvyšování bojové připravenosti a vyloučení překvapení není pouze v materiálních opatřeních. Jeho nedílnou, a v určitých případech rozhodující složkou je náš lid, který tato zařízení nejen vyrábí a buduje, ale v případě potřeby je bude buď v uniformě na frontě nebo

v civilním oděvu na svém pracovišti obsluhovat. Je proto třeba věnovat stálou péči přípravě nejen vojenských odborníků, ale i všeobecnému školení všeho obyvatelstva v CO, přípravě ve Svazarmu apod.

Protože naše strana a vláda včas předvídavě věnovala pozornost některým důležitým opatřením operační přípravy státního území, současný stav a perspektiva další výstavby odpovídá soudobým i perspektivním požadavkům. Dosažené úspěchy nemohou být však pokládány za konečné do doby, dokud bude existovat nebezpečí imperialistické agrese. Je proto nutno neustále zlepšovat dosavadní stav a plánovat i opatření kvalitativně zcela nová, odpovídající soudobým podmínkám vedení operací.

2. Otázky neustálé bojové pohotovosti vojsk a zaujetí prostorů rozptylu

XI. sjezd naší strany dal jednoznačnou směrnicí, aby naše armáda byla na výši požadavků vedení soudobého boje a operace. Při plnění tak náročného úkolu vystupuje do popředí požadavek neustálého zvyšování bojové pohotovosti armády.

Naše armáda musí být udržována v neustálé vysoké bojové pohotovosti, která vychází z pravděpodobného zámyslu nepřítele, současné mezinárodní situace a konkrétních podmínek na středoevropském válčišti.

Tato nutnost vyplývá z několika vážných příčin.

Naše země je pevným článkem socialistického tábora. Proto na jedné straně obrana naší země je v základu zabezpečována sjednoceným úsilím celého našeho tábora v rámci ozbrojených sil Varšavské smlouvy a na druhé straně naše armáda musí dostát vždy a za všech okolností všem závazkům, které vyplývají z této společné obrany socialistického tábora.

Neustálá a vysoká bojová pohotovost naší armády přesahuje proto svým významem hranice naší vlasti. To souvisí kromě jiného i s geografickou polohou naší republiky na hranici světa socialismu a kapitalismu v Evropě; naše Šumava a Český les je současně hranicí celého socialistického tábora.

Stalo se už velmi okřídlenou a oblíbenou frází, že naše armáda jako celek stojí v prvním strategickém sledu armád Varšavské smlouvy. To ovšem nestačí jen zdůrazňovat, ale musíme z toho vyvozovat praktické závěry. To znamená, že naše svazky a útvary musí být vždy připraveny plnit své úkoly v prvních hodinách a dnech počátečního období války, jehož výsledek může mít v příštím válečném konfliktu zvláštní význam a jistě i vážný vliv na další průběh války.

Skutečnost, že naše úkoly budeme plnit především v tomto období války a že proti nám budou stát svazky západoněmeckého bundeswehru, vybavené atomovými zbraněmi a jinými prostředky hromadného ničení, musí být významným signálem pro bojovou pohotovost naší armády.

Co tedy rozumět pod pojmem bojové pohotovosti?

Tento pojem zahrnuje všechno, co je nutné armádě k včasné, důsledné a aktivní obraně vlasti. Pod tímto pojmem musíme rozumět souhrn všech činitelů, které umožní armádě v co nejkratší době soustředit maximum bojeschopných sil a prostředků k zahájení organizovaného boje s nepřítelem usilujícím o pře-

kvapení. K dosažení tohoto cíle je třeba plnit důsledně a bez narušení mnohé úkoly a opatření.

Naše armáda musí bedlivě zkoumat a znát rozsah, smysl a perspektivu vývoje válečných příprav členských států NATO a zejména Německé spolkové republiky. To vyžaduje soustavně sledovat vývoj vojenskopolitické situace, zkoumat válečný potenciál nepřítele v celém komplexu, jeho perspektivní záměry upřesňovat, vyhodnocovat a zevšeobecňováním závěrů ovlivňovat činnost nejen armády, ale i ostatních úseků politického i hospodářského života státu. Tomuto hledisku musí být podřízeny všechny otázky bojové a mobilizační pohotovosti armády.

Úkoly našich ozbrojených sil v počátečním období války zdůrazňují význam důsledné a všestranné přípravy naší armády, v níž zásadními otázkami jsou morálně politický stav, kvalita výcviku, mobilizační připravenost a celkový stav bojové pohotovosti.

Proto zabezpečování vysoké nepřetržité bojové pohotovosti musí být dosaženo ve všech hlavních směrech přípravy armády.

Jedním z důležitých činitelů je stále zkracování norem uvedení vojsk do bojové pohotovosti s úplným materiálním a technickým vybavením. Musíme udělat vše pro to, abychom v krátké budoucnosti dokázali vyvést vojska z posádek s plným materiálně technickým zabezpečením a připravená plnit bojové úkoly prakticky do 30 minut po obdržení signálu bojové pohotovosti, což prakticky znamená dále podstatně normy zkracovat. Jde prostě o to nedat našemu nepříteli možnost zastihnout vojska v případě nenadálého napadení v mírových posádkách. Je to úkol nemalý a je proto nutno napnout všechny síly, promyslet všechna opatření i nutné jejich souvislosti a v možných variantách činnosti a pak veškerou činnost vojsk i velitelů zmechanizovat a zautomatizovat k dosažení tohoto cíle.

Velení NATO často provádí vojenská cvičení. Jedním z cílů, který imperialisté přitom sledují, je snaha ukolébat naši bdělost, až do doby, kdy se takové cvičení změní v nenadálé napadení socialistického tábora.

K tomu, aby armáda byla i v případě nenadálého napadení při použití raketových a jiných prostředků hromadného ničení připravena plnit bojové úkoly v plné bojeschopnosti, je nutno vyvést vojska mimo posádky v co nejkratší době tak, aby nebyla vystavena úderům nepřítele. K tomu jsou určeny prostory rozptýlení, kde budou vojska rozmístěna tak, aby byla co nejméně zranitelná.

Vojska v těchto prostorech musí být skryta a současně připravena okamžitě na signál vyjet z těchto prostorů plnit bojový úkol. Rozptýlení vojsk odpovídá současným podmínkám vedení operací a přitom umožňuje plnění úkolů bezprostředně po jejich stanovení.

Naši velitelé si musí uvědomit, že rozptýlení vojsk bude klást daleko vyšší požadavky na velení než tomu bylo doposud. V těchto podmínkách není možno se spoléhat jen na jedno nebo dvě pojitka, ale je nutno spojení zabezpečit všemi dosažitelnými prostředky.

K dosažení krátkých časových norem přispěje hnutí za dosažení dvojí i více odborností, vzájemná zaměnitelnost funkcí, dosažení vyšší třídní specializace a překonávání výcvikových norem. Dále i hnutí a soutěžení za zvýšení péče o bojovou techniku, hospodárnost a úspornost. Veškeré soutěžení v armádě musí být zaměřeno na zvyšování bojové pohotovosti v průběhu celého roku, zvláště však na období po odchodu vojáků 2. ročníku do zálohy.

Všechno úsilí musí směřovat k hlavnímu cíli — k dosažení vysoké nepřetržité bojové pohotovosti a připravenosti pro boj s konkrétním nepřítelem v konkrétním prostoru. To vyžaduje zabezpečovat plnění náročných a promyšlených úkolů ve výcviku vojsk, v přípravě velitelů a štábů, v přípravě všech druhů vojsk a služeb. Vyžaduje to dále, aby plnění všech opatření bylo v souladu se životem našeho lidu a národním hospodářstvím, protože obrana socialistické vlasti je v současných podmínkách úkolem všelidovým.

Otázky bojové pohotovosti nejsou a nesmějí být pro nás nějakou úzce odbornou záležitostí, ale je to prvořadý politický úkol. Proto je nutno chápat požadavek nepřetržité bojové pohotovosti jako nejobecnější hlavní úkol, který se ve své podstatě dotýká všech stránek přípravy a života vojsk a který je také základním kritériem k hodnocení dosahovaných výsledků.

3. K otázce operačního soustředění a rozvinutí vojsk

Otázky operačního soustředění a rozvinutí vojsk zásadním způsobem ovlivňují pohotovost ozbrojených sil státu k válce. V soudobých podmínkách, kdy raketové jaderné zbraně mají rozhodující úlohu v ozbrojeném zápase, se jejich význam ještě podstatně zvýšil.

V nových podmínkách je třeba provádět operační soustředění a rozvinutí ozbrojených sil rychle, pohotově a přesně a proto musí být dobře promyšleno a připraveno.

Otázka je v tom, v jakém měřítku je provádět a jaká bude náplň operačního soustředění a rozvinutí vojsk v soudobých podmínkách s přihlédnutím k významné úloze raketových jaderných zbraní, jako mohutného prostředku, schopného zásadním způsobem ovlivnit průběh války i její výsledek.

Za těchto předpokladů bude nutno soustředit již v míru stojící ozbrojené síly, v nejnútnejším rozsahu je rozvinout a kromě toho provést mobilizaci, soustředit a rozvinout nové síly k vedení operací na odpovídajících směrech daného válčiště. Pro požadovanou pohotovost soustředění a rozvinutí je žádoucí, aby v míru stojící vojska byla na vysokých počtech již v míru.

Jak je třeba chápat pojem operačního soustředění a rozvinutí?

Prvopočáteční operační soustředění a rozvinutí je shromáždění sil a prostředků operačních svazků a svazů všech ozbrojených sil státu v prostoru vhodném k vytvoření operační sestavy podle operačního plánu k vedení boje a operace.

Zahrnuje tedy operační soustředění a rozvinutí vojsk, dva vzájemně spojené procesy, jejichž první část je soustředění vojsk, druhá část je rozvinutí a vytvoření operační sestavy. Náplň těchto procesů je předurčena podmínkami zahájení války, politickými cíli a z nich vyplývajících operačními úkoly, které jsou pro první období války stanoveny.

K splnění úkolů operačního charakteru, jejichž obsahem je zničení hlavní operační sestavy nepřítele na jednotlivých operačních směrech, zmocnění se hlavních prostorů rozvinutí raketových jaderných prostředků a ovládnutí důležitých objektů v operační hloubce území nepřítele, nebudou stačit síly, které jsou v době zahájení války k dispozici. Je třeba je posílit vojsky zmobilizovanými a soustřeďovanými z hloubky státu.

Při narůstání mezinárodního napětí a objevení se přímého nebezpečí vzniku války, může se provést částečná skrytá mobilizace v některých svazcích, svazech

nebo v celém státě najednou a skryté soustředění sil a prostředků do vhodného prostoru. Nejdříve se doplňuje raketové vojsko a vojsko PVOS.

Je to proto, aby v případě nenadálého útoku byla vojska stojící v míru schopna odrazit útok nepřítele. Musí být současně ve státě vyhlášena všeobecná mobilizace, která je jedním z nejdůležitějších opáření pro přechod na válečný stav. Může se provést otevřeně v nejkratší možné době.

Svazky, útvary a zařízení přecházejí z mírových počtů na válečné, probíhá výstavba nových svazků a útvarů, které se odesílají podle plánu za bojujícími vojsky, jakmile jsou pohotovy.

Hlavní část ozbrojených sil mírového stavu, jak již bylo uvedeno, musí mít vysokou a stálou bojovou pohotovost. Tato vojska je třeba na začátku války posílit vojsky přisunovanými z hloubky území státu — pokud možno v nejkratší době. Proto jsou tyto síly zasazovány do boje v různou dobu a jejich použití je členěno na sledy.

V souvislosti s tím je nutno upřesnit možnou sestavu a určení těchto sil a prostředků a vymezit pojmy prvního, druhého, popřípadě dalších operačních sledů.

První operační sled je hlavní jádro vojsk zahajujících operace v počátečním období války. Pod tímto pojmem je třeba rozumět hlavní uskupení sil státu, složené z raketového vojska, letectva, sil a prostředků PVO státu a prvosledových svazů pozemních vojsk mírové doby.

Úkolem prvního operačního sledu je zpravidla odrazit nenadálý útok nepřítele a zahájit první operace s využitím hromadného úderu. Je proto třeba jej udržovat včetně raketových prostředků v plné bojové pohotovosti již v době míru.

Druhý operační sled tvoří vojska nacházející se v hloubce státního území vcházející do sestavy dalších armád (vojenského okruhu), která mají stanovené lhůty jen několik dnů na zmobilizování, soustředění a rozvinutí v příslušných prostorech.

Do sestavy třetího operačního sledu patří vojska mobilizovaná později v průběhu několika prvních týdnů války.

Pod pojmem dalšího (dalších) operačních sledů je třeba rozumět svazky a útvary všech druhů vojsk a služeb zmobilizovaných na území celého státu po prvních třech operačních sledech a odesílaných postupně s dosažením pohotovosti k posílení bojujících svazů, k vytváření nových svazů a záloh v období, které následuje za počátečním, čili prvním obdobím války.

Vojska PVOS jsou vyjádřena sice v sestavě 1. operačního sledu, avšak vzhledem k tomu, že zůstávají trvale na místě a brání kromě důležitých objektů i soustřeďující a rozvinující se vojska jak 1. operačního sledu, tak všech dalších operačních sledů, pokud jsou na území státu, tvoří prakticky součást všech dalších operačních sledů.

Jak vyplývá z uvedených úvah, představuje počáteční operační soustředění a rozvinutí kritické období pro stát a jeho ozbrojené síly.

V průběhu tohoto období jsou ozbrojené síly rozčleněny zhruba na tři skupiny: první skupina jsou vojska, tvořící první operační sled, pohotoví k okamžité činnosti; druhá skupina jsou vojska provádějící převozy a soustředění; třetí skupina jsou vojska provádějící a dokončující mobilizaci v místech dislokace v hloubce státního území.

Z toho všeho je tedy zřejmé, že nebylo-li provedeno včasné soustředění a roz-

vinutí ozbrojených sil, může se zúčastnit prvních operací počátečního období války jen část sil a prostředků (prakticky první operační sled).

V řešení problému operačního soustředění a rozvinutí je pak zahrnuto předstihnutí nepřítele v soustředění a rozvinutí, stanovení čáry rozvinutí a vytvoření operační sestavy.

Stanovení čáry operačního rozvinutí je přímo závislé na zámyslu první operace, v každém případě však je třeba vojska přivést co nejbližší k čarám rozvinutí.

V tomto případě prostory prvopočátečního soustředění budou tedy velmi blízko, anebo se budou kryt s čarami rozvinutí vojsk.

Rozhodně nelze v dnešních podmínkách vedení operací v počátečním období války připustit přenesení prostorů soustředění nebo čar rozvinutí dovnitř státu. Tento způsob je totiž spojen se ztrátou části území.

Dříve, při poměrně pomalých tempích bylo možno vědomě počítat se ztrátou území o hloubce několika desítek kilometrů, aby se získal čas 5–6 dnů, nutný k úplnému rozvinutí. Avšak v dnešních podmínkách by přenesení čáry rozvinutí zpět o tolik, aby se získal takový čas, mohlo znamenat ztrátu několika set kilometrů, což je pro náš stát prakticky nemožné a nemyslitelné.

Stojí ovšem za úvahu, zda neplánovat odsunutí čáry rozvinutí a tím i prostorů soustředění nazad včetně jeho provedení s cílem oklamat nepřítele a maximálně uchránit svoji operační sestavu před úderem jaderných zbraní.

Rozvinování v takovém případě nemusí vést ke ztrátě prostoru. Vojska, která jsou takto připravena ve výhodnějších podmínkách se mohou rychle přesunout k hranicím se začátkem bojové činnosti a mohou zabezpečit plnění úkolu podle zpracovaného plánu nebo vzniklé situace.

Zásadním problémem v našich podmínkách nejen zůstává, ale s ohledem na raketové jaderné zbraně ještě se zvyšuje otázka předstížení protivníka v rozvinutí, zvláště sil a prostředků operačního sledu, především raketových vojsk, operačně začleněných do operačních svazů a udržovaných ve zvýšené bojové pohotovosti. **Stále bojeschopný a pohotový první operační sled ozbrojených sil, který je s to provést počáteční operaci, je jednou z hlavních podmínek předstížení nepřítele v rozvinutí.**

S otázkou operačního rozvinutí je spojen i způsob rozvinování a vytváření operační sestavy.

V soudobých podmínkách se může provádět rozvinování různými způsoby a to:

- zavčas – v období ohrožení, podle toho, jak narůstá nebezpečí rozpoutání války;
- teprve v začátku války, kterou nepřítel rozpoutal nenadálým útokem (v nejhorších podmínkách pro rozvinování);
- předem zahájit a ukončit v průběhu války. Tento způsob zdá se být nejpravděpodobnější.

K otázkám operačního soustředění a rozvinutí je třeba připomenout, že **počáteční operační soustředění a rozvinutí letectva** je součástí celkového operačního rozvinutí ozbrojených sil.

S cílem zamezit hromadným ztrátám letectva v počátečním období války je třeba mít spolehlivý systém PVO a zabezpečit rozptýlení a účelné rozložení hlav-

ních sil letectva. To je možno provést, je-li dostatek operačních, záložních i klamných letišť. Při tom je třeba vidět, že už v míru je nutno mít letectvo v pohotovosti k okamžitému odražení nenadálého hromadného úderu nepřítele a k účasti nanesení silného vlastního úderu.

Je tedy zřejmé, že potřebná příprava rozvíjí letištní síť a zabezpečení rozptylu i ukrytí letounů je zásadním a rozhodujícím problémem počátečního soustředění a rozvinutí letectva. Rozptylová letiště musí být pochopitelně zásobena potřebnými leteckými pohonnými hmotami, hlavními druhy munice, spojením apod.

Chci se ještě krátce zmínit v souvislosti s operačním soustředěním a rozvinutím o problému operačního krytu.

Cílem krytu je získat nejvýhodnější podmínky k provedení operačního soustředění a rozvinutí ozbrojených sil k uskutečnění prvních operací.

Je jasné, že otázky krytu jsou v soudobých podmínkách mnohem složitější než v minulých válkách. Nyní se bude kryt řešit v nejrůznějších situacích a různými silami.

Hlavním úkolem krytu zůstává i nadále získat čas a prostor k soustředění a rozvinutí operační sestavy ozbrojených sil a zajistit jejich přechod do aktivní činnosti.

V souvislosti se změněnými podmínkami zahájení války bude i řešení krytu prováděno novým způsobem. Rozhodující budou síly a prostředky a charakter činnosti vojsk na jednotlivých operačních směrech.

Jsem toho názoru, že na těch směrech, kde se bude provádět útočná operace pozemních vojsk v počátečním období války, bude úkoly krytu plnit část sil prvního operačního sledu.

Úkol této části sil bude spočívat v zajištění rozvinutí hlavních sil.

Kryt se bude v tomto případě provádět do okamžiku, kdy budou do operace nasazeny hlavní síly operačních svazů, tedy nemusí to být dlouho.

Na směrech, kde se předpokládá v počátečním období války organizovat obranu, budou kryt provádět hlavní síly těch vojsk, které budou pro vedení obrany vyděleny. Poněvadž nelze předpokládat, že by tato vojska byla posilována z hloubky státu, je pravděpodobné, že takovou obranu, včetně krytu, budou řešit ty síly, které tam jsou a které musí být proto stále ve stavu vysoké pohotovosti k okamžité bojové činnosti.

Úkoly krytu tedy se stávají v současné době ještě důležitějšími než dříve. Proto je třeba již v míru pro jejich řešení připravit potřebné síly a udržovat je ve vysoké bojové pohotovosti. Tolik k otázkám krytu.

Vědomě nerozbiřím v souvislosti s operačním soustředěním a rozvinutím otázky operačních převozu a přesunů. Vzhledem k obsáhlosti této problematiky není možné v jednom článku je obsáhnout.

Závěrem k problematice operačního soustředění, rozvinutí a krytu chci zdůraznit to, že soudobé možnosti zahájení války nenadálým útokem nepřítele do značné míry zkracují čas potřebný k mobilizaci, soustředění a rozvinutí hlavních ozbrojených sil státu pro organizované zahájení počátečních operací.

Většina sil a prostředků mírové doby — prakticky první operační sled, musí být ve stále bojové pohotovosti. Tyto síly však nebudou moci řešit operační úkoly delší dobu bez postupného zesilování a doplňování. K rychlému posílení prvního operačního sledu je proto třeba provést mobilizaci, převozy a soustředění dalších sil a prostředků.

Závěrem k provedeným úvahám chci říci, že

- budoucí válka, bude-li západními imperialisty rozpoutána, bude válka dvou táborů — tábora socialismu proti táboru imperialismu — tedy válkou, která bude mít vyhraněně třídní charakter;

- vycházejí z charakteru a rozsahu příští světové války — války koaliční, jako ostrého třídního zápasu dvou světových antagonistických soustav — budou cíle války různé, budou však maximálně rozhodné, čímž válka nabude nejtvrďšího, nejostřejšího a nejurputnějšího charakteru, dosud nikdy nepoznaného;

- podstatnou měrou k tomu přispějí raketové jaderné zbraně;

- v důsledku jejich masového použití budou všechny cíle na celém světě pod úder a válka bude mít proto absolutně všenárodní a v měřítku celosvětovém vše-lidový charakter;

- nové raketové jaderné prostředky umožňují změnit zásadně situaci na celém válčišti i v jeho jednotlivých částech; to znamená, že umožňují překvapení v taktickém operačním i strategickém měřítku;

- použití nových raketových zbraní mění v důsledku toho způsob udržování bojeschopnosti v míru stojících ozbrojených sil i doplňování vojsk mobilizací a zásadním způsobem ovlivňují i jejich operační soustředění a rozvinování;

- je proto nejdůležitějším úkolem operační přípravy státního území, nejzávažnějším obsahem bojové pohotovosti ozbrojených sil i jejich operačního soustředění a rozvinutí v nejkratší možné době soustředit a rozvinout potřebné síly, snížit účinky překvapivého úderu nepřítele na minimum a na druhé straně zabezpečit účast maximálního počtu sil i prostředků v prvních operacích počátečního období války.

Pokládám jsem za nutné a účelné právě o těchto otázkách psát a věřím, že článek bude podnětem k jejich dalšímu rozvinutí.

Автор на основе оценки сил и средств НАТО на среднеевропейском ТВД рассматривает некоторые вопросы оперативной и боевой подготовленности вооруженных сил.

При этом он обращает внимание на

- оперативную подготовку территории страны,
 - боевую готовность и занятие районов рассредоточения,
 - оперативное сосредоточение и развитие сил государства.
-